

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' ויחי ט"ז טבת תשפ"א

החברותא בטאנן פנימי לחברים גליון מס' 647

פנינים יקרים

ויחי יעקב בארץ מצרים וכו' ויקרבו ימי ישראל למות וכו' (מז, כח) וצ"ב מה ענין שני התוארים יעקב ואח"כ ישראל, ועוד אצל חיים נזכר יעקב ואצל מיתא נזכר ישראל. המובן בזה כי יעקב סמל הענוה אשר אז הוא דבק בו יתברך חי החיים שנאמר אשכון את דכא (ישע' נז) משא"כ כשהוא מתפאר בתואר ישראל לי ראש שאני תלמיד חכם מקובל אז ויקרבו ימי ישראל למות... מכאן שיתרחק מהגאווה ויאחז במדת הענוה. (תולדות יעקב יוסף)

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויחי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאה שנה (מז, כח) תמהו המפרשים מדוע טרח הכתוב להודיענו מספר שני חייו הלא בפרשה הקודמת כבר הזכיר כי בבואו למצרים היה בן מאה ושלושים ועוד שבע עשרה שנה יודע שביחדי חי מאה ארבעים ושבע, אלא שאמרו ויחי יעקב בארץ מצרים אחרי שנים של צער ועגמת נפש ובכל זאת נכללים גם הם בשנות האושר כי כולם שווים למעשה. (רבי יעקב ניימן וצ"ל)

בך יברך ישראל לאמר ישימך אלקים כאפרים וכמנשה (מח, כ) מפני מה ראה יעקב לקבוע ברכה עבור כל ישראל כאפרים וכמנשה דוקא, הכלל הוא שיש ירידת הדורות וכל דור חלש וירוד הוא מקודמו, אמנם אפרים ומנשה היו כראובן ושמעון ולא חלה בהם ירידת הדורות לפיכך נתברכו ישראל להיות כאפרים ומנשה שאין בהם כל ירידה מהמדרגה. (רבי שלמה בלך וצ"ל)

וישם את אפרים לפני מנשה (מח, כ) ידוע מאמר חז"ל השי"ת מקדים רפואה למכה וכו' וזהו בצרת איש ישראל ח"ו אז החסדים מקדימים ואח"כ בא החולי ככלי לקבלת השפע כשבירת כלי קטן לעשות ממנה כלי גדול להכיל השפע המוגדל, לענינינו מנשה מסמל את הצרה (מלשון נשני) ואפרים מרמז על הישועה (מלשון כי הפרני) לכן וישם את אפרים הישועה לפני מנשה הצרה כלומר בישראל הישועה קודמת למצוקה כנ"ל. (לקוטי רבי משה יעקב)

ואני נתתי לך שכם על אחיך (מח, כב) איתא בגמ' (סוטה יג) מאי טעמא קברו ליוסף בשכם אריב"ח משכם גנבוהו לשכם החזירוהו, ההסבר על פי הגמ' (בב"ק דף עט) גנב שור ושה מבית בעלים ולא הוציאוהו אינו חייב כפל, זה שכתוב ואני נתתי לך שכם אחד שיש להם דין של בית בעלים ולא יחייבו עונש בכפלים. (מתוך ספר ברית שלום)

ויקרא יעקב אל בניו וכו' (מט, א) כי קריאה הוא לשון התקרבות והתחברות כמ"ש וקרא זה אל זה, ולשון מנוי כמ"ש ויקרא לאור יום פי' חז"ל קריא רחמנא לנהורא ופקדי' אמצוותא דיממא, והענין שנתן יעקב אבינו לכל שבט מנוי שלו והראה לכל אחד מקומו והתחברות שלו ביעקב אביהם. (שפת אמת)

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מט, א) פרש"י ביקש יעקב לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה, יוסבר על פי האמור בגמ' (יומא ט) ראשונים שנתגלה עוונם נתגלה קיצם אחרונים שלא נתגלה עוונם לא נתגלה קיצם, לפי"ז יוסבר שיעקב ביקש לגלות את הקץ וראה שנסתלקה שכינה ואמר אין זה אלא משום שלא נתגלה עוונם לכן פתח ואמר ראובן בכורי אתה וכו' וגילה עוונם ועי"ז נהיתה אפשרי לגלות קודם. (תולדות יעקב)

יהודה אתה יודוך אחיך (מ"ט, ח) לכאורה איך אנו אומרים בכל הברכות ברוך "אתה" בלשון נוכח? כי ידוע שכל אדם צריך להחזיק בלבו אמונה זאת שכודאי אין הקב"ה מואם ח"ו בשום תפלת עמו ישראל אף שהקב"ה נקרא הגדול הגבור והנורא לו דומיה תהלה אעפ"כ יקר בעיניו דבורים של עמו ישראל אפילו מתי שהוא ח"ו בדיוטא תחתונה אעפ"כ מגיע מזה תענוג להבורא יתברך, ועל זה שייך מלת אתה וכמה יודוך אחיך וכו'.

(קדושת לוי)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

שיחה שאלמה בשנת תשל"ג (נערך ונרשם אקלט)

בשעת בריאת העולם, טרם ניתן לאדם הראשון הציווי שלא לאכול מעץ הדעת, היה הרבש"ע בשלימות לעצמו בלי בחינת פרסום, דהיינו, שלא היתה עדיין שום סיבה להכיר שקיים יסוד בבחי' "טמיר ונעלם" - "השכל הנעלם מכל רעיון", שהוא הסיבה לחיות האדם ולכל פעולותיו, כי באותה שעה היה אדם הראשון שלם לעצמו, ולא היתה לו בחירה שיוכל להכיר שאינו יכול לחיות בלי סיבה, הוא היה מלאך בבחינת בשר, והרבש"ע היה שלימות לעצמו בלי בחי' פרסום, אבל רצונו ית' להיות מפורסם בבחי' עשיה, דהיינו ע"י בחירה, לכן צוה לאדם הראשון "מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל", פי' שנתן לו בחירה.

כי לא תשתייך מציאות הרבש"ע באדם, אלא אם כן מתעורר לחיות שאין לו שלימות בעצמו, דהיינו שממהלך חייו נוכח לדעת שחסרה לו שלימות והוא זקוק לעזרת זולתו, שהאדם כשחי לעצמו, מבין ובוטח בעצמו, הרי לו בעצמו השלימות, וא"כ מה שייד בו מציאות ה' אם הוא עצמו המציאות; ולכן עד שלא מתעורר להכיר בחסרונו אינו יכול להשיג מציאות ה', ומתי שייד בו מציאות רבש"ע? כשמתעורר לחיות בבחי' "חצי" לראות שאין לו שלימות בעצמו.

דוד המלך ע"ה אמר (תהילים קי"ט) "חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך", הוא הגיע לשלימות עצמו ע"י בחירה, דהיינו שחי בבחי' "חצי" בשלימות שהוא "חצי לך", שאינו יכול לחיות כאדם הראשון לפני

הבחירה, הוא בבחינת "חצי", ומהיכן חיותו? מ"חציו לה". וזה בחינת יו"ט "חצי לה' וחצי לך", פי' "חציו לך" שחי בבחי' "חצי" שהוא זקוק ל"חצי לה'" - בלעדו אין לו חיות, וה"חצי לה'" דהיינו הרבש"ע, צריך ל"חציו לך", לולא שעם ישראל חי בבחינת "חצי" אין לרבש"ע פרסום, בלי דוד המלך ע"ה לא היתה מציאות ה' בפרסום, הוא הסיבה לפרסום מציאות ה' בעולם.

שכשאמר ה' לאדם "מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל" הרי שלימותו הראשונה שהיה בתחילה בלי בחירה, - בטלה, והגיע לבחירה דהיינו שאין לו שלימות לעצמו.

דוד המלך ע"ה הגיע למדרגת "חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך", זה ששפטתני שאמרת לאדה"ר "מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל" - צדקך, - עשית זאת בצדק, כי עי"ז הגעת לחציו לך, שאינני חי בשלימות כאדה"ר לפני הבחירה, אני בבחי' "חצי" ומוכרח לחיות ע"י בחירה, תמיד הנני בסכנה, כי מה"חצי שלי אני רואה שלולא הסיבה אין לי אחיזה, חסרה לי השלימות שהיא מציאות שלימות הקדושה - שלימות האמונה, אני בבחי' "חצי לך" וצריך ל"חציו לה'", שכדי שיהיה הפרסום בעולם שהרבש"ע נהיה מציאות ע"י בחי' הבחירה שברא תוהו ובוהו, צריך האדם להגיע לשלימות בבחינת "חצי-לך".

אבל יש מסך המבדיל בין הקדושה לרבש"ע, שהשגתו לגבינו היא באמונה, כי הרי אין השגתו בהבנה, אלא ע"י האחיזה והקיום

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

שלנו, אנו חיים עמו במציאות, ואנו חייבים להשיג שלימות "חציו לכם" - כשלימותו, "חציו לה"; שכשהאדם חי בהבנתו הוא אינו יכול להגיע להבנה שהיא האמונה, הבנתו, היא מסך המבדיל בין הקדושה לבין האמונה, אבל כשמגיע לשלימות "חציו לכם" בטלה הבנתו, והוא נהיה בבחי' בהמה, וא"כ מנין הבנתו? מ"הייתי עמד"; ואז הקדושה אינה מפורדת מהאמונה. ומה שאנו מתפללים "וחננו מאתך חכמה בינה ודעת", פירושו שנשיג את ההבנה שאין הבנה - רק שיש סיבה.

האדם נברא בבחי' גולם, שאין לו כלום מעצמו, רק סיבה מפעילה אותו, ולכן בכל פעולה שאדם עושה, לכאורה היה צריך למצוא את המפעיל שהוא טמיר ונעלם - השכל הנעלם מכל רעיון, אך דא עקא, הוא כל כך "אין", ובריאתו כל כך בבחינת גולם, עד שנוטל הגדולה לעצמו - לומר כל פעולותי שלי הם, והבורא - המפעיל הבלעדי, לא קיים, שהרי האדם עצמו הוא המציאות, ונהי' בחי' גלות - שכינתא בגלותא - שהבריאה שהיא בחי' גולם, נהית בבחינת עשיה בלי סיבה, והאדם נהפך להיות מעמד, ונעלם ה"סיבת כל הסיבות", והקדושה אינה עוד מציאות באדם, וכל דיבורו מהקדושה אין זה אלא סיפוק עצמי מהפעולה אותה נוהג הוא לכנות קדושה, אבל הקדושה בגלות, אין "חציו לכם וחציו לה", כי האדם נטל לעצמו השלימות.

אך, כשם שאברהם אבינו ע"ה "האמין בה" ועם ישראל "ויאמינו בה", כך צריך כל אחד

ואחד להגיע לאותה בחינה, דהיינו כשמתפקידו לעשות פעולה כל שהיא שזה בבחינת "לכם", יעשנה, - אבל עליו לדעת ש"חציו לה" - שחי בקרבו סיבה; וכיצד ידע זאת? כיגיע לבחי' גולם, שיכיר בבהירות את מציאותו, ואז כשיעשה את הפעולה, הוא בבחי' "תוהו ובוהו" - כבריאת השי"ת את העולם, "תוהו ובוהו", ואז כל פעולה ופעולה הנעשית על ידי זה רק סיבה, - חציו לה", ונהיה שלימות הביטול, שקיים בו נעלם, הוא המפעיל הוא הבורא.

וכדי להשיג עבודה זו, צריכים לחיות תמיד בבחי' "חיל ורעדה יאחזון", לזכור תמיד את הסכנה, ולא לשכוח אפי' לנשימה אחת שהוא בבחינת גולם, וכשחי כך ועשה פעולה, הרי מיד מתעורר בו פחד שמא ינתק מהסכנה, וישכח שהוא תלוי ברחמים בכל עת; וזאת היתה עבודתם של אלו שדרכם ועל ידם התפרסם, שחי באויר העולם מציאות שמלא כל הארץ כבודו, ועל ידו ניזון העולם, וכל פעולה שאדם עושה, הרי זה שלימות הסיבה, בלי הסיבה לא היה עושה שום פעולה.

והבחינה הזאת, לחיות כך, שהוא חי רק ע"י סיבות, צריכה לבוא ע"י בחירה דייקא, אחרי עשותו את הפעולה שעשה, עליו לחזור לבחינת גולם ולשוב לחיות בשלימות הסיבות - שלימות "טמיר ונעלם", ואם אינו שב לחיות בבחי' "גולם", אין שלימות טמיר ונעלם, שאינו חי בשלימות ע"י סיבות, הוא בבחינת "בחנני ונסני", והוא מציאות לעצמו.

המשך יבוא אי"ה

הַמִּשְׁךְ פְּנִינִים יְקָרִים

וִירָא מְנוּחָה כִּי טוֹב וְכו' וַיֵּם שְׁכֻמוֹ לִסְבוֹל (מט, טו) יִשְׁשַׁכֵּר הוּא סָמַל הַתְּלַמוּד חֹכֵם הַנוֹשֵׂא וְסוֹבֵל בְּעוֹל הַתּוֹרָה, יִשְׁשַׁכֵּר נוֹטָה שְׁכֻמוֹ לִסְבוֹל אֶת הוֹסֵר הַנוּחִיּוֹת וְהַנְעִימוֹת וּמִסְתַּפֵּק בְּמוֹעֵט וּבִלְבָד שֶׁלֹא לֵאבֹד אֶת הַמְּנוּחָה וְשִׁלּוֹת הַנֶּפֶשׁ עֲבוּרָה. (רבי צבי הירש לוינסון)

מֵאִשֶּׁר שְׁמִנָה לַחֲמוֹ (מט, כ) בְּבִרְכַּת מֹשֶׁה לֹאֲשֶׁר כָּתוּב וְסוֹבֵל בְּשֶׁמֶן רִגְלוֹ (דברים לג) שֶׁמֶן רִמּוֹ לַחֲכֻמָּה שֶׁהִיא הַחֶלֶק הַנִּעְלָה בְּיוֹתֵר שְׁבָאֲדָם, הַרְגֵּל הוּא הַחֶלֶק הַנִּחְוֵה בְּיוֹתֵר בָּאֲדָם, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמָר וְסוֹבֵל בְּשֶׁמֶן רִגְלוֹ מִשְׁמַעוֹתוֹ שֶׁהִרְגֵּל לְמִרּוֹת שֶׁמִּבְחִינָה חִיצוֹנִית מֵהוּוֶה הַרְגֵּל הַדְּרָגָה הַפְּחוּתָה בְּיוֹתֵר מְכַל מְקוֹם הַרְגֵּל כִּשְׁעִבּוּדָתוֹ נֹבֶעֶת לְמִקְבֵּל עוֹל אִזּוֹ לְמִרּוֹת שֶׁהִיא בְּדִרְגָּה נִחוּתָה בְּכָל זֹאת מִשְׁלִים הַרְגֵּל אֶת הָרֹאשׁ כִּשְׁבֵּט דִּן שְׁמַאסָּף אֶת כָּל הַמַּחֲנוֹת. (מתוך לקוטי שיחות לארמו"ר מליובאוויטש)

בֶּן פּוֹרֵת יוֹסֵף (מט, כב) פּוֹרֵת אוֹתִיּוֹת פּוֹתֵר עַל שֶׁהִיא פּוֹתֵר הַחֲלוּמוֹת. (לקוטי רבי משה יעקב)

וְאַלֹּהֵי שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ (שמות א, א) חֲסִיד נִקְרָא יִשְׂרָאֵל, הַמוֹנִי עִם נִקְרָאִים יַעֲקֹב, וְזֶה שֶׁאֵמָר וְאַלֹּהֵי שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה ר"ל שֶׁהֵיוּ רִגְלִים לְכוֹא מִצְרִימָה סִימָן לִירִידָה אֲך' חֲזָרוּ וְעָלוּ שֶׁהוֹרְגָלוּ בִּזְהָרָה וְנִפְקָד, מֵה שֶׁאֵין כֵּן סוֹג הַנִּקְרָא יַעֲקֹב שֶׁלֹא עָלוּ עַדִּין כִּי אִישׁ וּבֵיתוֹ הַחוּמָר וְהַצּוּרָה בָּאוּ מִצְרִימָה עַד שֶׁבְּחֻמַּלְתָּ ה' הוֹצִיאָם מִשָּׁם, וְק"ל. (תולדות יעקב יוסף)

וְאַלֹּהֵי שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה (שמות א, יא) לְמִרּוֹת שֶׁעָבְרוּ עֲלֵיהֶם שְׁנֵים רַבּוֹת בְּמִצְרַיִם הַרְגִישׁוּ תְּמִיד כְּאִלוֹ רַק עֵתָה הֵם בָּאִים לִשָּׁם (הַבָּאִים בְּלִשׁוֹן הוּא) מֵתוֹךְ חֲשֵׁשׁ שְׁמָא יִתְרַגְּלוּ לְמִצְרַיִם וְיִתְחַבְּרוּ עִם הַמִּצְרַיִם. (שם משמואל)

וְאַלֹּהֵי שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (א, א) לְהוֹדִיעַ חִיבָתָן שֶׁנִּמְשְׁלוּ לְכוֹכְבִּים. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חִיבִים לְדַעַת כִּי הִשִּׁי"ת אוֹהֵב אוֹתָם. וְכֵשֶׁם שֶׁבָּרָא אֶת הַכוֹכְבִּים עַל מִנְתַּי שִׁיאוּרוֹ בְּחִשְׁכַּת הַלַּיְלָה כֵּן בָּרָא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל מִנְתַּי שִׁיפִּיצוּ אֶת אוֹר הָאֱלֻקִּים וְיִחְדְּרוּהוּ לְמִקְוֵמוֹת הַחֲשׁוּכִים וְהַמּוֹשְׁפִּלִים בְּיוֹתֵר. (שפת אמת)

וְאַלֹּהֵי שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים (א, א) סוֹפֵי תִּיבוֹת שֶׁל וְאַלֹּהֵי שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים הֵם 'תְּהִלִּים' לְרִמּוֹזָם שֶׁבְּכָל הַצּוּרוֹת וְהַמִּצְוֹקוֹת-מִצְרַיִם - יֵשׁ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסִפְרֵי תְּהִלִּים וְעִי"כ תְּכוּאָה יוֹשׁוּעָה בְּעו"ה. (הרה"צ מִבְּנֵינִי זצ"ל)

הַבָּאִים מִצְרִימָה וְכו' (שמות א, א) גַּם בְּהִיוֹתָם בְּשֶׁפֶל הַמִּדְרִיגָה אֵין לָהֶם לְהִתִּיאֵשׁ שֶׁהֵיוּ שְׁמוֹתֵיהֶם קְשׁוּרִים וּמִחוּבְרִים בְּשְׁמוֹתֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַקֶּב"ה הַמְּגִין עֲלֵיהֶם. (מאור עינים)

יֹצְאֵי יֶרֶךְ יַעֲקֹב (א, ה) עַל כָּל יְהוּדֵי לִזְכוֹר תְּמִיד גּוֹדֵל מַעֲלָתוֹ שֶׁהוּא מוֹרַע קוֹדֵשׁ יֶרֶךְ יַעֲקֹב. (דברי בינה)
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצֻמוּ בְּמָאֵד מָאֵד (א, ו) בְּשַׁעָה שֶׁנִּתְעַצְמוּ בְּעִנּוּהַ מָאֵד מָאֵד הוּא שֶׁפֶל רוּחַ זָכוּ לְפָרוֹת וּלְרַבּוֹת. (רבי שמואל מאוסטרובצה - זכרון שמואל)

כָּל הַבֵּן הַיֹּאדָרָה תְּשִׁלְכּוּהוּ וְכָל הַבֵּת תַּחֲיוֹן (א, כב) שְׁתֵּי הוֹרָאוֹת בְּגִזְרַת פְּרַעָה לְהַמִּית אֶת הַבְּנִים וְלַהֲחִיּוֹת אֶת הַבָּנוֹת, הַמִּתַּת הַבְּנִים מִשְׁמַעוֹתוֹ לְהַמִּית אֶת נִשְׁמַתָּם שֶׁל הַיְּלָדִים. לְעוֹמֶת זֹאת לְהַחֲיוֹת אֶת הַבָּנוֹת כְּלוֹמֵר לְמַלְאוֹת אֶת שְׁאִיפָתָם לְגִשְׁמִיּוֹת הָעֲבוּדָה זֶרֶה שֶׁל מִצְרַיִם, כִּי מִיָּם מִצְרַיִמִּים כָּל מִיָּנִי תַעֲנוּגִים, שְׁנִיָּהם בְּגִזְרַת פְּרַעָה וד"ל. (מתוך לקוטי שיחות לארמו"ר מליובאוויטש)

אֱהִיָּה אֲשֶׁר אֱהִיָּה (ג, יד) פִּי' הוּא"ל אֱהִיָּה בְּצִרָה זֶה אֲשֶׁר אֱהִיָּה עִמָּהֶם בְּצִרּוֹת אַחֲרוֹת, בִּיאוֹר הַדְּבָרִים שֶׁגִּלּוֹת מִצְרַיִם הִיָּה שׁוֹרֵשׁ לְכָל הַגְּלוּיּוֹת, וְכֵמוֹ כֵּן הַגְּאוּלָּה הִיָּה מִפְּתַח גְּאוּלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַצּוּרוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, לָכֵן בִּיקֵּשׁ מִרַע"ה לְהִיָּוֶה הַגְּאוּלָּה אֶף כִּשְׁיָהּ בְּמִדְרִיגַת הַתַּחֲתוֹנָה כְּמוֹ בְּגִלּוֹתֵינוּ עֵתָה שֶׁמְחוֹסְרִים אֲמוּנָה. (שפת אמת)

י"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים 91050

02 - 5829688 ☎ פקס: 02 - 5325477

ניתן לקבל במייל: av5829688@gmail.com ת.ד. 5080 ירושלים

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

